

Synpunkter på Filmutredningens betänkande "Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland" (SOU 2025:24)

Remissvar från BUFF Filmfestival

Vi välkomnar Filmutredningens betänkande och ambitionen att sätta publiken i centrum för framtidens filmpolitik. Reformerna inom filmproduktionsområdet är efterfrågade av branschen och betänkandet kommer med flera spännande förslag. Däremot saknas reformförslag kring andra viktiga frågor. Vi vill härmed lyfta fram några aspekter som vi anser vara underbelysta i betänkandet.

1. Det är fel att ta bort det filmpolitiska målet som rör barn och unga

Det är av stor vikt att det finns ett mål som särskilt betonar betydelsen av att barn och unga får möta ett varierat filmutbud, uppleva film på biograf och får redskap att tolka, analysera och samtala om vad de har sett.

Vi tycker att filmpolitiken självklart borde innehålla ett mål som handlar om att främja barn och ungdomars möjligheter att ta del av en mångfald av filmupplevelser, samt skapa förutsättningar för samtal och fördjupning inom filmens område.

Filmutredningens argument för att ta bort detta mål är att barn och unga nämns i de övergripande kulturpolitiska målen. I de kulturpolitiska målen nämns även att kulturpolitiken ska "främja allas möjlighet till kulturupplevelser" och "främja ett levande kulturarv". Ändå argumenterar inte utredningen för att ta bort målen att "film ska visas i hela landet" och att "filmvetenskap bevaras och används". Argumentet är således inte hållbart. Dessutom är det kulturpolitiska målet generellt och tar inget särskilt ansvar för betydelsen av barn och ungas möte med filmkonsten.

Att det är just målet som rör barn och unga som föreslås tas bort kan vi inte tolka på annat sätt än att barn och unga nedprioriteras av utredningen. Det är minst lika angeläget nu som tidigare att barn och unga får tillfälle att se, diskutera och skapa film. Barn och unga är framtidens biobesökare, men också framtidens filmskapare.

2. Det behövs reformer för att fler barn och unga ska få möta filmkonsten

Vi uppskattar att utredningen betonar vikten av skolbio och att barn och unga får kunskap om film som konstnärligt uttryck. Det som saknas är däremot konkreta förslag på hur aktiviteter som rör film i skolan kan upprätthållas och stärkas, samt hur ett stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga ska utformas.

Det är glädjande att utredningen framhåller att biograferna behöver stöd för att barn ska få möjlighet att se film på bio, till exempel genom skolbioverksamhet. Det behövs inte bara resurser till landets biografer, utan också till filmfestivaler och filmdistributörer som ser till att det finns intressanta filmer att tillgå. För att barn och unga ska kunna ta del av ett lika brett filmutbud som vuxna krävs ytterligare stöd för import och visning av film.

Det är sant att arbetet med film i skolan behöver få bättre stöd i skolans styrdokument. Men i väntan på önskvärda uppdateringar är det nödvändigt att olika aktörer bidrar med resurser och initiativ som gör att barn och unga får ta del av film i skolan. Svenska Filminstitutet bör ha en fortsatt viktig roll för att bedriva påverkansarbete samt för att stimulera skolor och kommuner att ta in filmen i undervisningen.

Svenska Filminstitutets roll som nationellt organ är betydelsefullt och det vore olyckligt om det filmkulturella stödet, som främst riktas till lokala och regionala aktörer, försvann från Filminstitutet. Genom att istället betona Filminstitutets roll för att stötta

och inspirera landets kommuner i arbetet med film i skolan skulle filmens position kunna stärkas ytterligare.

3. Det behövs en större bredd i produktionen av svensk barn- och ungdomsfilm

En stor del av betänkandet ägnas åt frågor som rör filmproduktion. Det är värt att poängtera att särskilt barn- och ungdomsfilmen behöver mer resurser och stimulans för att en större bredd ska uppnås. Under en längre tid har svensk barnfilm dominerats av filmer baserade på kända förlagor och animationer. Även om flera av dessa filmer är publikmässigt framgångsrika så finns det risk för urvattning och tappat anseende internationellt. Det borde finnas utrymme att göra fler barn- och ungdomsfilmer som utmanar och bryter ny mark. Genom riktade satsningar skulle man kunna skapa en grogrund för en mer vital och konstnärligt intressant barn- och ungdomsfilm, som skulle bidra till ett bredare utbud och höja statusen på filmskapande för barn och unga.

4. Det behövs reformer för publikutveckling och tillgänglighet

Filmfestivalernas potential som motor för publikutveckling behandlas översiktligt. Många festivaler arbetar aktivt med att nå nya publikgrupper, bland annat genom samverkan med civilsamhället och lokala kulturinstitutioner. Vi efterlyser en fördjupad diskussion om hur filmpolitiken kan stödja detta arbete.

5. Vi saknar en beskrivning av festivalernas roll och bredd

Betänkandet behandlar filmfestivaler på ett generellt plan utan att differentiera mellan olika typer av festivaler. Sveriges filmfestivaler består av allt från stora, internationella festivaler till små, lokala, tematiskt specialiserade festivaler. Festivalerna spelar en stor roll för lokal filmkultur, mångfald och geografisk tillgänglighet. Dessutom fungerar festivalerna som mötesplatser, och bidrar med viktiga insatser kring talangutveckling och svensk filmproduktion.

